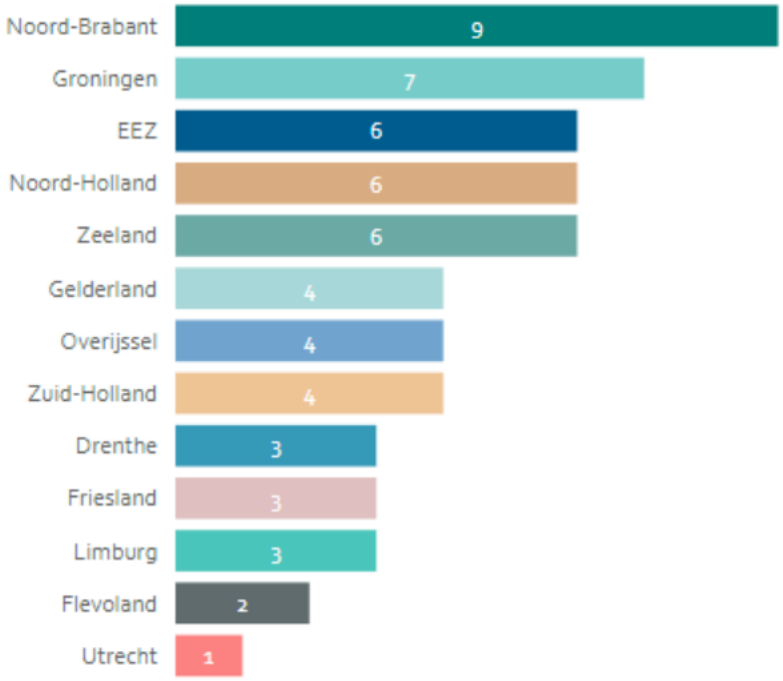
Bijlage 1: Voortgang directie Realisatie Energie infrastructuur per modaliteit, systeem en programmering

Algemene update van de lopende projecten (peildatum 15 juni)
Er zitten drieënveertig projecten in de projectprocedure tegenover dertig in Q3 2025. Eénentwintig zijn elektriciteitsprojecten inclusief aanlandingen voor wind op zee, interconnectors en twee kerncentrales. Hiernaast zitten er negen waterstofprojecten, zeven CO_2 projecten en zes gaswinningsprojecten en de LNG Terminal Zeeland in de projectprocedure.

Figuur 1: Verdeling per provincie incl. Exclusieve Economische Zone (EEZ) (NB sommige projecten doorkruisen meerdere provincies)

Hoogspanning
Om de groeiende vraag naar elektriciteit bij te benen, is het noodzakelijk om het elektriciteitsnet op land zo spoedig mogelijk uit te breiden, zodat er meer transportcapaciteit ontstaat. Dit geldt voor zowel het landelijke 220/380 kV-netwerk, waarvoor het Rijk bevoegd gezag is, als het 110/150 kV-netwerk, waarvoor de gemeente of provincie bevoegd gezag is.

De uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk omvat opwaardering van bestaande 220/380 kV-verbindingen, bijvoorbeeld door zwaardere kabels in de masten te hangen, zodat er 4.000 ampère doorheen kan in plaats van 2.500, uitbreiding van bestaande hoogspanningsstations en aanleg van nieuwe, bovengrondse 220/380 kV-verbindingen en nieuwe hoogspanningsstations.

De basis voor deze uitbreidingen vormt het Investeringsplan van TenneT, in combinatie met het Programma Energie Hoofdstructuur.

Op dit moment loopt de ruimtelijke procedure van vijftien elektriciteitsprojecten op land: vier opwaarderingen, vijf nieuwe stations en zes nieuwe verbindingen, inclusief bijbehorende stations. In meerdere van deze projecten speelt de vraag in hoeverre deze in de buurt van werelderfgoedgebied gerealiseerd kunnen worden.

Om hier meer helderheid en oplossingen voor te verkrijgen, is er een Landsdekkende Heritage Impact Assessment uitgevoerd (zie ook hieronder). Dit heeft er mede aan toe bijgedragen dat onlangs de ontwerp-voorkeursbeslissing voor het 380 kV-hoogspanningsverbindingsproject Vierverlaten-Ens gepubliceerd kon worden. Na de zomer volgen de ontwerp-voorkeursbeslissingen voor de 380 kV-verbindingen in Noord-Holland en Zeeuws-Vlaanderen. Voor de nieuwe verbinding tussen Tilburg en Rilland is de ruimtelijke procedure recent afgerond, doordat de Raad van State het inpassingsplan onherroepelijk heeft verklaard. TenneT is hier inmiddels begonnen met de realisatie.

Bovengrondse hoogspanningsinfrastructuur ligt gevoelig bij betrokkenen in het gebied vanwege de ruimtelijke impact. Om hierin tegemoet te komen, heeft het vorige kabinet 197 miljoen euro vrijgemaakt voor gebiedsinvesteringen op land. De regeling hiervoor wordt momenteel uitgewerkt en naar verwachting na de zomer gepubliceerd. Voor de 110/150 kV-projecten is dit voorjaar 41,5 miljoen euro uit het Klimaatfonds beschikbaar gesteld voor gerichte gebiedsinvesteringen.

<u>Landsdekkende Heritage Impact Assessment</u>
Werelderfgoedlocaties zijn van grote culturele en historische waarde. Nederland draagt zorg om deze sites te beschermen en voor toekomstige generaties te behouden. Tegelijkertijd is uitbreiding van het hoogspanningsnet noodzakelijk om de energietransitie te faciliteren en netcongestie te verminderen. De ruimte is schaars en hierdoor vinden sommige geplande projecten plaats in of nabij werelderfgoedlocaties.

Echter, er kunnen geen projectbesluiten worden genomen wanneer projecten de kernkwaliteiten van Werelderfgoed aantasten. Bovendien zijn mitigerende maatregelen niet onbeperkt en overal inzetbaar. Daarnaast kan er negatief effect optreden op werelderfgoed door cumulatie van opgaves, waardoor opgaves niet los van elkaar beschouwd kunnen worden. Daarom is onder begeleiding van OCW en EZK een landsdekkende Heritage Impact Assesment (LHIA)

door TenneT uitgevoerd[1] naar al hun hoogspanningsprojecten en naar mogelijke mitigerende maatregelen om deze voortvarend te realiseren.

Het onderzoek toont aan dat impact voor de meeste geplande hoogspanningsstations kan worden voorkomen door afstand te houden van werelderfgoedlocaties.

Voor een aantal nieuwe hoogspanningsverbindingen die in de buurt van, of in een werelderfgoed moeten worden gerealiseerd, is een alternatieve zoeklocatie niet mogelijk en moeten mitigerende maatregelen worden getroffen en verder onderzocht worden op de realiseerbaarheid. In het onderzoek zijn verschillende maatregelen aangedragen, zoals het oplossen van bestaande knelpunten door het ondergronds brengen van bestaande 150kV-verbindingen.

De minister van OCW adviseert op basis van dit rapport het bevoegd gezag (de minister van VRO en mij) over de effecten op werelderfgoed en de te nemen maatregelen in relatie tot vier lopende hoogspanningsprojecten die de werelderfgoederen Nieuwe Hollandse Waterlinie en Schokland raken. De minister van OCW adviseert ons om formele afspraken te maken met TenneT over de overige voorziene projecten die mogelijk effect hebben op werelderfgoed.
Ik neem het onderzoek en advies van OCW[2] mee in besluitvorming van projectprocedures en waar nodig worden de noodzakelijke mitigerende maatregelen getroffen.

<u>Projectenaanpak</u>
In april 2025 is de Projectenaanpak netcongestie gestart[3]. Via de projectenaanpak versnelt het Rijk prioritaire hoogspanningsprojecten door meer regie te pakken en versnellingsmaatregelen te implementeren bij projecten waar provincie of gemeente bevoegd gezag zijn. In het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) is onderzocht en is de afgelopen periode gewerkt aan 26 netcongestiegevoelige projecten. Voorbeelden waarbij het Rijk heeft bijgedragen aan het versnellen van lopende projecten zijn de hoogspanningsstations Utrecht-Noord en A9-zuid.

[1] https://www.rvo.nl/onderwerpen/netcongestie/uitbreiding-hoogspanningsnet-en-werelderfgoed
[2] https://www.rvo.nl/onderwerpen/netcongestie/uitbreiding-hoogspanningsnet-en-werelderfgoed
[3] https://open.overheid.nl/documenten/48cf0eef-5b4f-4afe-aa59-fe066a20f5e0/file

Tussentijdse evaluatie wijst uit dat in de projecten binnen de projectenaanpak er 1 tot 2 jaar versnelling zou kunnen worden behaald, door onder andere het sneller verkrijgen van duidelijkheid over het bevoegd gezag, binnen de projecten te prioriteren op de netcongestiegevoelige delen en snellere locatiekeuze door meer regie. De belangrijkste positieve effecten zien we daarnaast in betere samenwerking, meer grip en het beperken van vertragingsrisico's.

Om hier zicht op te houden en projecten waar intensievere betrokkenheid wenselijk is vroegtijdig te signaleren, wordt de projectenaanpak geïntensiveerd en gaat er regionaal gestuurd worden op de meest netcongestiegevoelige projecten. Doel is om vroegtijdig die projecten te identificeren die cruciaal zijn voor het net en waar extra inzet nodig is om ze te versnellen voordat er een crisissituatie optreedt. In deze werkwijze is flexibiliteit zowel in de projectkeuze als in de inzet op de projecten belangrijk.

Vanuit het MIEK kan deze werkwijze het beste ondersteund worden op programmaniveau, in plaats van op projectniveau. Daarom heb ik besloten om de projectenaanpak verder te laten gaan als een MIEK-programma, waarbij er geen projecten specifiek uit de projectenaanpak worden aangedragen voor een MIEK-status. Wel heeft een aantal projecten uit de projectenaanpak al eerder een provinciale of nationale MIEK-status gekregen.

<u>Kernenergie</u>
Het kabinet zet vol in op het vergroten van het aandeel schone energie in de energiemix en de energieonafhankelijkheid van Nederland. Hiervoor werkt het kabinet onder andere aan de nieuwbouw van kerncentrales.

Voor de ruimtelijke inpassing van twee kerncentrales loopt de projectprocedure. De NRD is in januari 2026 vastgesteld. Op 19 juni 2026 bent u geïnformeerd over de inpassing van kernenergie in het energiesysteem en de voorlopige resultaten van het locatie-onderzoek. Het voornemen van het kabinet is om voor het eind van het jaar definitief richting te geven over de voorkeurslocatie. Vervolgens wordt de ontwerp-Voorkeursbeslissing (oVKB) naar verwachting in de eerste helft van 2027 gepubliceerd en ter inzage gelegd."

<u>Programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER)</u>
In het OER-programma stelt de Rijksoverheid gronden die in haar bezit zijn beschikbaar voor het duurzaam opwekken van hernieuwbare energie. Binnen dit programma wordt opwek, opslag en verbruik gecombineerd en daarmee draagt het programma bij aan een robuust en decentraal energiesysteem. Hiermee ontlasten we het elektriciteitsnet en voorziet OER in een behoefte in de regio.

Door deze vraag gestuurde benadering kunnen bijvoorbeeld woonwijken, bedrijventerreinen en laadstations worden gerealiseerd.

Momenteel voeren we gesprekken met de RES-en over de mogelijkheden om dit te realiseren. We starten een aantal focusprojecten waarmee we ervaringen opdoen over het afstemmen van opwek, opslag en verbruik. Deze ervaringen landen in de verdere uitwerking van het programma.

Het programma OER omvat 45 lopende projecten op areaal van Rijkswaterstaat, ProRail en Defensie. De projecten zijn in verschillende fasen van ontwikkeling met een gezamenlijke potentiële opwekcapaciteit van ongeveer 1.000–2.000 MWp.

Een voorbeeld is het project 'A6 Zon Lelystad' dat in ontwikkeling is. Langs de A6, in de zij- en middenbermen en/of in op- en afritten tussen aansluiting 8 Almere-Oostvaarders tot aan de IJsselmeerdijk, wordt gewerkt aan de ontwikkeling van zonnevelden met een opgesteld vermogen van circa 55–75 MW. Daarbij wordt onderzocht in hoeverre directe afname van de opgewekte elektriciteit mogelijk is. Met Defensie doorlopen we een proces om te zien waar OER en de Defensie brede opgave voor energiezekerheid en energieonafhankelijkheid elkaar kunnen versterken.

Windenergie op zee
Momenteel wordt het windpark 'Ecowende' gebouwd, dat in het windenergiegebied Hollandse Kust is gesitueerd, ongeveer 53 kilometer uit de kust van Noord-Holland. Het windpark, met een totaalvermogen van ongeveer 760 MW, wordt in de komende maanden gefaseerd in gebruik genomen en zal komend najaar volledig operationeel zijn. Op 12 juni 2026 is de kamer geïnformeerd[4] over de definitieve tenderregelingen voor IJmuiden Ver Gamma-A en Gamma-B (2x1 GW). De definitieve tenderregelingen zijn op 18 juni 2026 gepubliceerd in de Staatscourant. De tender staat open van 26 november tot en met 10 december van dit jaar. Voor de kavels in de windenergiegebieden Nederwiek en Doordewind zijn de kavelbesluiten in voorbereiding.

Netten op zee
Voor de uitrol van wind op zee ontwikkelt en realiseert TenneT in opdracht van KGG de aanlandingen vanuit de windparken op het landelijk hoogspanningsnet. Het Rijk is bevoegd gezag voor de projectprocedures die daarvoor nodig zijn. Voor de huidige 23GW zijn er nog twee projecten in procedure: de aanlanding in Geertruidenberg (Nederwiek 3) en twee aanlandingen in de Eemshaven (Doordewind). TenneT bouwt op dit moment aan de eerste 2GW-projecten in

[4] Definitieve tenderregelingen voor IJmuiden Ver Gamma-A en Gamma-B

Zeeland (naar Borssele) en op de Maasvlakte. De overige netaansluitingen zijn reeds gerealiseerd.

Naast de projecten loopt ook het programma VAWOZ (verbindingen aanlanding Wind op Zee). Van 22 mei tot en met 2 juli ligt hiervoor het ontwerpprogramma ter inzage[5]. Na het verwerken van ontvangen reacties en het advies van de cie MER, wordt eind dit jaar het programma definitief vastgesteld en starten begin 2027 naar verwachting projectprocedures voor de verdere ruimtelijke inpassing en vergunningverlening.

Diepe aanlandingen
De afgelopen maanden hebben het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en TenneT, in afstemming met Rijkswaterstaat, en de provincies een voorverkenning[6] uitgevoerd naar diepe aanlandingen van windenergie op zee[7]. Deze voorverkenning, te lezen als bijlagen 2, is de eerste stap in het ruimtelijke proces om tot een diepe aanlanding te komen. In de voorverkenning zijn redelijke alternatieven voor diepe aanlandingen in beeld gebracht waar een ruimtelijke procedure mee gestart kan worden.

In de voorverkenning zijn verschillende potentiële aansluitlocaties onderzocht die dieper landinwaarts liggen. Daarnaast zijn zoekzones voor kabeltracés geïdentificeerd. Omdat het een voorverkenning betreft, zijn deze opties op hoofdlijnen uitgewerkt.

In totaal zijn elf mogelijke aansluitstations in beeld gebracht in Flevoland, Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. Op basis van de voorverkenning komen de aansluitregio's in de provincies Gelderland, Noord-Brabant en Limburg als het meest kansrijk naar voren. In deze regio’s zijn geschikte locaties te vinden voor een converterstation, die ook bereikbaar zijn voor kabeltracés. En met een aanlanding in deze regio’s wordt netcongestie tussen west- en oost-Nederland verminderd en ontstaan er geen nieuwe lokale knelpunten. In het vervolg op de voorverkenning zullen we deze locaties verder onderzoeken. Voor de tracés geldt in algemene zin dat een langer tracé leidt tot meer effecten op de omgeving en hogere aanlegkosten.

In het vervolgproces worden de locaties en zoekzones voor kabeltracés daarom in

[5] https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/programma-vawoz
[6] Zie bijlagen 2. *Hoofdrapportage voorverkenning diepe aanlandingen.*
[7] Kamerstuk 29023, nr. 601 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen

meer detail onderzocht, waarbij door middel van optimalisatie van de routes mogelijke negatieve effecten mitigeerbaar lijken.

Naast diepe aanlandingen is in de voorverkenning ook eerste analyse gemaakt van de ruimtelijke mogelijkheden voor een gelijkstroomschakelstation (HVDC-hub) Een HVDC-hub fungeert als schakelstation tussen twee of meerdere gelijkstroomverbindingen en stelt TenneT in staat om in windluwe periodes beter te sturen waar de elektriciteit naartoe gaat. De kabel van een diepe aanlanding kan daarbij in windluwe periodes ook gebruikt worden om elektriciteit van oost naar west Nederland te transporteren en daarmee het wisselstroomnetwerk verder ontlasten.

De voorverkenning ziet ruimtelijk mogelijkheden voor dergelijke HVDC-schakelstations in zowel het Noordzeekanaalgebied als het havengebied van Rotterdam, omdat zich daar grote vraagclusters bevinden waar knelpunten in het hoogspanningsnet optreden in zowel windluwe als windrijke periodes. Nader ruimtelijk onderzoek moet dit beeld bevestigen. Daarbij geldt ook dat nut en noodzaak van een HVDC-schakelstation geduid moet worden in Programma Energiehoofdstructuur II (PEHII), waarbij naast de net-technische inpassing ook nadrukkelijk naar de ruimtelijke mogelijkheden zal worden gekeken. Indien wordt gekozen voor ontwikkeling van dergelijke schakelstations, is het voor de locatiekeuze van diepe aanlandingen van belang dat deze voldoende nabij grootschalig aanbod van elektriciteit liggen, bijvoorbeeld productie of import. Een keuze voor HVDC-schakelstations heeft tevens gevolgen voor de tracering van kabelroutes. Bij een eventueel vervolgproces moeten verschillende aandachtspunten voor deze gebieden nader worden onderzocht.

De voorverkenning laat zien dat een diepe aanlanding van windenergie op zee mogelijk lijkt en dat er verschillende opties zijn. Om daadwerkelijk tot realisatie van diepe aanlandingen te komen is nader onderzoek nodig. In het vervolgonderzoek zal daarom verder worden ingegaan op potentiële routes en aansluitlocaties. Hierbij zullen de kansen en risico’s van de verschillende opties scherper in beeld worden gebracht. Daarbij heeft het kabinet de wens om deze opties snel verder te trechteren, zodat er zicht blijft op realisatie van een diepe aanlanding rond 2040.

Dit vraagt om een gerichte afweging waarbij de focus ligt op de opties die het meest toekomstbestendig zijn. Daarbij wordt gekeken naar waar richting 2040 sprake is van robuuste vraagontwikkeling, welke kosten met de verschillende opties gemoeid zijn en de ruimtelijke mogelijkheden. Ook dient de ontwikkeling van diepe aanlandingen in samenhang met andere ontwikkelingen beschouwd te worden. Dit vindt plaats in PEHII.

Samen met TenneT wil ik er daarom aan werken om in de hoofdlijnenbrief van PEH II in het eerste kwartaal van 2027 meer duidelijkheid te geven over de vraag of een diepe aanlanding wenselijk is, en zo ja:

- het aantal diepe aanlandingen;
- de kansrijke aansluitlocaties voor deze diepe aanlandingen;
- de vraag wat vanuit het energiesysteem en ruimte prioritaire locaties voor een HVDC-schakelstation kunnen zijn.

Met deze informatie kan zo snel mogelijk hierop volgend een gerichte en formele vervolgprocedure voor de ruimtelijke inpassing worden gestart. In deze vervolgprocedure zullen niet alleen medeoverheden maar andere ook andere relevante stakeholders worden betrokken.

Interconnectoren
EZK is ook bevoegd gezag voor de inpassing van interconnectoren. Interconnectoren zijn een belangrijke schakel in het versterken van de leveringszekerheid van elektriciteit op de Europese markt. Voor twee interconnectoren zijn de projectprocedures recent gestart: Lionlink (een hybride interconnector met het VK) en Tarchon (een interconnector tussen VK en Duitsland). Ondanks dat Tarchon geen verbinding heeft met Nederland is EZK bevoegd gezag omdat het een doorkruising van de Nederlandse Exclusieve Economische Zone op de Noordzee heeft.

Waterstof
Ook bij vergaande elektrificatie van het energiesysteem blijven hernieuwbare en koolstofarme waterstof onmisbare schakels voor ons energiesysteem. Om een goed werkende waterstofmarkt te creëren, is het cruciaal om de hoofdinfrastructuur en de bijbehorende opslagfaciliteiten tijdig aan te leggen.

HyNetwork (100% dochter van Gasunie) heeft de opdracht gekregen om het landelijk waterstoftransportnetwerk te realiseren. Dit verbindt de vijf grote industrieclusters met elkaar, met het buitenland en met de waterstofopslag in Zuidwending (Groningen). Het landelijke transportnet is opgedeeld in meerdere projecten. Het eerste stuk van het landelijke transportnet in de Rotterdamse haven is recent opgeleverd. Momenteel lopen er acht projectprocedures, waaronder de projectprocedure voor de Delta Rhine Corridor West waar naast waterstof ook een CO2 transportleiding deel van uitmaakt. Naar verwachting wordt in 2027 voor drie van deze projecten het projectbesluit gepubliceerd. Het gaat daarbij om de waterstofnetwerken Groningen, Drenthe-Overijssel en Noordzeekanaalgebied.

In Zuidwending (Groningen) loopt de projectprocedure voor waterstofopslag in vier ondergrondse cavernes, waarvan de eerste caverne reeds is uitgeloogd. Het is de eerste keer in Nederland dat waterstof zal worden opgeslagen in een ondergrondse zoutcaverne. Voor aardgas is dit reeds jarenlang bestaande praktijk. Ook voor dit opslagproject 'HyStock' kan het projectbesluit naar verwachting in 2027 worden gepubliceerd.

Tot slot wordt gewerkt aan de projectprocedure voor een ammoniakimportterminal en kraker naar waterstof in de Rotterdamse haven. De procedure is belegd bij het Rijk, omdat dit project een PCI-status (Project of Common Interest) heeft.

Aardgas
De projecten op het gebied van aardgaswinning en LNG-import zijn essentieel voor de energieleveringszekerheid in Nederland. Momenteel zijn er vier lopende projectprocedures voor aardgaswinning in Nederland. En er zijn (inclusief de projecten die in de aankomende maanden starten) vier aardgaswinningprojecten op de Noordzee[8]. Voorts loopt er een ruimtelijke procedure om een nieuwe LNG-importterminal in Nederland te realiseren: Zeeland Energy Terminal in Vlissingen.

CO_2-afvang, -transport en -opslag (Carbon Capture and Storage, CCS)
CCS levert een significante bijdrage aan de klimaatdoelen. Een enkel CCS-project zoals Porthos kan voor 2,5 Megaton CO2-reductie per jaar zorgen. De opschaling van CCS vindt in de aankomende jaren plaats. Hiervoor zijn projectprocedures nodig voor projecten die CO2 opslaan en die CO2 transporteren. Momenteel zijn er zeven projecten op het gebied van CCS in ontwikkeling en twee zijn afgerond.

In sommige projecten zijn CO2-opslag en transport ook gecombineerd in een integraal project: zoals het afgeronde en momenteel in aanbouw zijnde Porthos, het Aramis-project waarvoor de definitieve vergunningen zijn verleend en project Abeona dat in de voorbereidingsfase zit.

Bij het Aramis-project is de eerste uitbreiding in de opslagcapaciteit ook reeds in voorbereiding middels het CCS L09-project. Het totaalresultaat van de lopende CCS-projecten (en die in voorbereiding) maakt grootschalig transport vanuit Duitsland en België en tussen de industrieclusters in Rotterdam, Moerdijk en

[8] Dit betreffen de projecten waarvoor een Rijksprojectbesluit wordt vastgesteld. Aanvullend zijn er aardgaswinningsprojecten waarvoor geen Rijksprojectbesluit wordt vastgesteld. Deze zijn niet meegenomen in deze weergave.

Amsterdam mogelijk. Dit betreft de CO2-transportprojecten Delta Rhine Corridor West, Delta Rhine Corridor Oost en Delta Schelde Connection.

Ook wordt grootschalige opslag op de Nederlandse Noordzee en doorvoer naar derde landen mogelijk. Doorvoer naar derde landen gebeurt onder andere in het in voorbereiding zijnde project CO2 Highway to Europe. Ook zijn er projecten in voorbereiding die CO2-opslag onder de Noordzee mogelijk maken middels aanvoer van CO2 per schip, zoals het in voorbereiding zijnde project Kompas.

Monitoring
Om beter te kunnen sturen op de voortgang van de realisatie van grote energieprojecten is de basis gelegd voor een gezamenlijke monitor op de voortgang van projectprocedures waar het rijk bevoegd gezag van is, waaronder nMIEK-projecten. Door het beter monitoren van dit soort projecten kan ik bijsturen wanneer projecten dreigen te vertragen. Zo kan ik gericht versnellingsmaatregelen inzetten om vertraging af te wenden.

Het is ook van belang dat burgers en omwonenden goed worden geïnformeerd over ontwikkelingen in hun leefomgeving. Om deze redenen is een online platform ontwikkeld dat naar verwachting in september wordt gelanceerd. Dit platform geeft openbaar inzicht in welke energieplannen en -projecten in hun omgeving zijn voorzien, wat de voortgang daarvan is en op welke momenten participatie voor omwonenden mogelijk is. Daarnaast biedt het platform informatie over verschillende vormen van energie en over de noodzaak van de energietransitie.

Hiernaast wordt bestaande informatie uit verschillende bronnen op het platform samengebracht, zodat deze centraler beschikbaar en beter vindbaar is. Hiermee wordt beoogd burgers op een toegankelijke en begrijpelijke wijze beter mee te nemen in de energietransitie en de impact daarvan op hun leefomgeving.

Het platform geeft invulling aan de toezegging van de minister van Klimaat en Groene Groei tijdens het commissiedebat van 19 november 2025 om twee keer per jaar een actuele stand van zaken te geven.

Na lancering van deze website wordt verder onderzocht in hoeverre de informatiebasis kan worden verbreed met informatie vanuit de netbeheerders. Door gerichte verbetering en datadeling kan de ontwikkeling en realisatie van een project van begin tot eind worden gemonitord.

Investeringsplannen netbeheerders

De netbeheerders voor elektriciteit en gas hebben op 5 januari 2026 hun ontwerpinvesteringsplannen (IP's) ter toetsing aangeboden aan de ACM. Op 21 april heeft de ACM de toets van de IP's afgerond en de resultaten gepubliceerd[9].

De ACM heeft de systeembeheerders laten weten dat zij de investeringsplannen 2026 mogen vaststellen en geeft een aantal verbeterpunten mee voor de toekomst. De investeringsplannen laten een sterke groei van de benodigde investeringen zien. Zo is het aantal projecten van TenneT gegroeid van 700 naar 1000. Ook groeien de jaarlijkse investeringen van 8 miljard tussen 2024 en 2026 naar zo'n 15 miljard tot 2028. De ACM constateert dat de IP's van de kleinere regionale netbeheerders Coteq, RENDO en Westland Infra op onderdelen nog onvoldoende zijn. Het is niet voldoende navolgbaar hoe zij tot keuzes komen. Zij zijn verplicht om de kwaliteit van het volgende IP te verbeteren. Daarnaast concludeert de ACM dat alle netbeheerders nog onvoldoende rekening houden met slimme oplossingen om bestaande netten beter benutten. De netbeheerders kunnen hier een belangrijke adviserende en faciliterende rol in pakken door meer inzicht te verschaffen in de behoefte aan flexibiliteitsoplossingen zoals batterijen, alternatieve transportcontracten en energyhubs. Onder de Energiewet zijn de netbeheerders voor elektriciteit verplicht om in het IP-inzicht te geven in de inkoop van flexibiliteitsdiensten ter voorkoming van verzwaringen van het.

In de komende IP's van 2028 zijn deze regels voor het eerst van toepassing. De ACM zal hier dan ook op toetsen. Daarmee is uitvoering gegeven aan de motie-Kröger[10] met verzoek duidelijk te maken hoe flexibiliteitsmaatregelen worden gebruikt bij het opstellen van de investeringsplannen. Tegelijkertijd met de publicatie van de toets heeft de ACM een melding van onder investeringen gedaan, wat inhoudt dat netbeheerders niet tijdig alle noodzakelijke investeringen kunnen uitvoeren om in de vraag naar transportcapaciteit te kunnen voorzien. Belangrijke oorzaken daarvoor zijn een gebrek aan technici, ruimte en langdurige vergunningstrajecten. Deze melding komt niet als een verrassing, maar bevestigt de noodzaak van de versnellingsmaatregelen waar het kabinet met de netbeheerders en medeoverheden aan werkt.

Tot slot benadrukt de ACM dat betere keuzes en duidelijkere richting voor het energiesysteem noodzakelijk zijn om te voorkomen dat op meerdere scenario's tegelijk wordt geïnvesteerd en onnodige of inefficiënte investeringen plaatsvinden.

---

[9] https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-investeringsplannen-netbeheerders-laten-verbetering-zien-maar-verdere-aanscherping-nodig
[10] Kamerstukken II, 2024-25, 29023, nr. 581

De ACM ziet hier een belangrijk rol voor het Rijk. Dit onderschrijft het kabinet.

In de actualisatie van het NPE die in september van dit jaar met de kamer wordt gedeeld, zal het kabinet ingaan hoe het de interactie met de netbeheerders ten aanzien van de systeemsturing scherper vormgeeft.

Reflectie op het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK)
Het MIEK bestaat vijf jaar. TNO Vector, RVO, Tilburg University en Radboud Universiteit Nijmegen hebben, in opdracht van EZK, een reflectie opgesteld over hoe het MIEK als programma nog werkt om richting te geven aan de ontwikkeling van energie-infrastructuur en hoe het nog verder kan worden doorontwikkeld[11].

De reflectie stelt dat het MIEK een belangrijke rol heeft gespeeld in de ontwikkeling van energie-infrastructuur, vooral als coördinerend en agenderend schakelpunt. Suggesties voor doorontwikkeling zijn om scherper te kiezen, strategischer te positioneren, integraler te verbinden (met andere programma's), gerichter samenwerken en systemischer te leren. Zo kan het uitgroeien tot een adaptief en toekomstgericht regieprogramma met meer oog voor de lange termijn ontwikkelingen van alle energiemodaliteiten.

Op dit moment onderzoeken de MIEK-partners op welke wijze de aanbevelingen kunnen worden uitgewerkt tot concrete aanpassingen aan het programma.

[11] https://open.overheid.nl/overheid/openbaarmakingen/api/v0/attachment/53bd0edc-af8b-47c6-a6cc-fab14a5e83c7